

Література:

1. Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів у 5-9 класах.
2. Застосування комп'ютерних технологій для викладання загальноосвітніх дисциплін: технологія розробки навчального проекту за методикою «Intel® Навчання для майбутнього» : навчально-методичний посібник / Гордійчук Г.Б. — Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2011. — 160 с.

У статті розглянуто особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для активізації і стимулювання процесів сприйняття, формування і закріплення техніко-технологічних школярями СЗШ.

Ключові слова: елементи машинознавства, інформаційно-комунікаційні технології.

В статье рассмотрены особенности использования информационно-коммуникационных технологий для активизации и стимулирования процессов восприятия, формирования и закрепления технико-технологических школьниками СОШ.

Ключевые слова: элементы машиноведения, информационно-коммуникационные технологии.

The article describes the features of using information and communication technologies to enhance and stimulate processes of perception, formation and consolidation of technical and technological secondary school students.

Keywords: Elements of Engineering, Information and Communication Technology.

УДК 004.77:377.091.313-052

А.П. Кобися, І.С. Черномаз
м. Вінниця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Постановка проблеми. Надзвичайно швидкі темпи розвитку суспільства потребують майже миттєвої адаптації до змін, що відбуваються у світі. Стрімкий розвиток інформаційного забезпечення супроводжується появою величезної кількості різноманітних ресурсів, що підтримують різні потреби й активність людей.

Сучасна освітня парадигма вимагає переходу від пасивних до активних технологій навчання. Однією з таких технологій є проектна, яка базується на методі проектів. В основі методу лежить дослідницька, пошукова та творча діяльність учнів, що має прикладне значення. Метод проектів — це особливий шлях пізнання, спосіб організації процесу пізнання, спосіб досягнення мети через детальну розробку проблеми, яка повинна завершитися цілком реальним, відчутним практичним результатом, оформленим тим або іншим чином. Метод проектів сприяє інтенсифікації та оптимізації навчального процесу і дозволяє учням аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, зробити засвоєння знань більш доступним, конструювати свої знання тощо.

Особливості роботи за методом проектів у сучасному інформаційному суспільстві полягають у використанні засобами телекомунікаційних мереж. Проектна діяльність включає в себе використання сукупності різноманітних методів, засобів навчання, а саме низку технологій, за допомогою яких здійснюється спілкування між учасниками навчального процесу, обговорюються різноманітні проблеми, здійснюється обмін досвідом та інформацією.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі використання соціальних сервісів Інтернету в навчальній діяльності приділяється значна увага вченими: В. Биковим, М. Бухаркіною, І. Захаровою, Є. Куликом, Є. Патаракіним, Є. Полат, С. Сисоевою, Є. Ястребцевою та ін., водночас використання методу проектів у навчальній діяльності висвітлено у роботах Н. Гушіної, Н. Дементієвської, Е. Коллінгс, О. Кузьмінської, М. Лебедевої, Н. Морзе, Т. Нанаєвої, Н. Пахомової, А. Причиненко, А. Раппопорт, Л. Савченко, О. Шиловой та

ін. Дослідженню ефективності та умов застосування методу проектів присвятили свої праці такі науковці як І. Бім, В. Гузєєв, І. Єрмаков, І. Зимняя, М. Кадемія, А. Кікненко, О. Пехота, Є. Полат, М. Селевко, Т. Сахарова та ін.

Мета статті полягає в аналізі можливостей використання сервісів Інтернету, засобів комунікацій та сучасних програмних продуктів під час роботи учнів у телекомунікаційному навчальному проекті.

Виклад основного матеріалу. Інформатизація суспільства вимагає удосконалення змісту підготовки фахівців, оновлення змісту навчальних дисциплін. Переважна більшість педагогів усвідомлює швидке зростання ролі інформаційних технологій у житті сучасного суспільства, зокрема в освіті. Вони розуміють, що використання комп'ютерів, доступ до сучасних джерел інформації є важливою складовою частиною освіти і культури XXI століття [1, с. 5].

Телекомунікаційний навчальний проект — це спільна навчально-пізнавальна, творча або ігрова діяльність учнів-партнерів, організована на основі комп'ютерної телекомунікації, яка має єдину мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного результату [2, с. 77].

Метод проектів виник на початку XX століття в США. Його також називали методом проблем. Основоположники методу проектів — Дж. Дьюї і В. Х. Килпатрик [3, с. 12].

Дж. Дьюї запропонував будувати навчання на активній основі, через доцільну діяльність учня, співвідносившись з його особистою зацікавленістю саме в цьому знанні. Надзвичайно важливо показати дітям цю їх особисту зацікавленість в отриманих знаннях. Для цього потрібна проблема, узятя з реального життя. Викладач може підказати джерела інформації, а може просто направити думку учнів в потрібному напрямі для самостійного пошуку.

Усю роботу в освітньому телекомунікаційному проекті поділяють на 4 етапи:

1. *Підготовчий етап*: формування команд, розподіл ролей, узгодження термінів розробки.
2. *Пошуковий етап*: пошук в Інтернеті статей та інших матеріалів, що пов'язані із напрямком навчального дослідження.

3. *Етап розрахунку та аналізу*: на основі соціологічного опитування проведення розрахунків та побудова діаграми співвідношень.

4. *Завершальний етап* — представлення результатів:

- презентування результати досліджень на занятті а й мережі;
- ознайомлення з дослідженнями інших учнів, обговорення отриманих результатів.

Найпершим завданням для вчителя-керівника проекту є формулювання теми проекту. Розглянемо один із розроблених нами проектів — «Вінниця — туристична перлина Поділля», який сприяє всебічному розвитку учнів, їх активності, розкриттю здібностей і талантів, зростанню ініціативи, самостійності; задоволення потреби учнів у самоствердженні, самовираженні, самоуспіху. Проект дозволяє продемонструвати учням можливості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні та самостійній дослідницькій діяльності, створений проект потрібний і цікавий для мешканців України та іноземних громадян.

Наступне завдання полягає у створенні позитивної мотивації в учнів. Щоб зацікавити та заінтригувати учнів, учитель має скласти ключові, тематичні та змістові питання. Ключове питання нашого проекту — «Чи може Вінниця бути туристичним містом?» широкоохватне, здійснює зв'язок між навчальними предметами, інтригує учнів.

Інформаційно-комунікаційний навчально-виховний проект «Вінниця — туристична перлина Поділля» — це проект, який спрямовано на самостійне дослідження учнями визначних архітектурних споруд, пам'ятників, музеїв, відомих постатей, які зробили значний вклад у розвиток і розквіт рідного міста. Під час роботи над проектом учні були поділені на три групи: «Архітектори майбутнього», «Науковці майбутнього» та «Охоронці краю», які відповідно працювали над дослідженням архітектури, діючих музеїв, відомих постатей та пам'ятників міста Вінниці. Протягом реалізації проекту учні ефективно почали освоювати технології Веб 2.0. Інформаційно-комунікаційні технології використовувалися для створення повного комплексу

інформаційних, дидактичних і методичних матеріалів, а також для організації спільної роботи учнів.

Засобами інформаційно-комунікаційних технологій учнями досліджено значний обсяг історичних, архівних відомостей, розроблено інтерактивні, сучасні карти знань, сайт, буклети, мультимедійні презентації, відеоролики, інтерактивні тести та кросворди, а також багато цікавої і корисної пізнавальної інформації розробленої українською та англійською мовами. Учні доклали багато зусиль для того, щоб ще більше дізнатись про м. Вінницю, а також привернути увагу мешканців інших міст України та інших країн до незабутніх історично важливих місць Перлини Поділля.

Основними цілями є розширення кругозору учнів, формування навичок самостійної дослідницької діяльності, застосування аналізу та синтезу в обробці великого обсягу архівної та сучасної інформації, виховання любові до рідного міста, поваги до відомих постатей, а також шанобливого ставлення до архітектурних споруд, пам'ятників, виховання гордості за історичне минуле і сучасність рідного міста з метою поширення інформації про Вінницю як туристичну перлину Поділля.

Проектна діяльність дозволяє поглибити знання учнів з історії України, всесвітньої історії, людини і суспільства, географії, англійської мови, інформатики, навчити аналізувати, візуалізувати, систематизувати навчальну інформацію, давати власну оцінку фактам, подіям та явищам, доводити власну думку та відстоювати власну позицію, виховати почуття патріотизму та шанобливе ставлення до власної історії.

Обов'язковою умовою проектної технології є кінцевий матеріальний результат. Під час роботи над проектом учні створили однойменний сайт проекту «Вінниця — туристична перлина Поділля», який має на меті привернути увагу мешканців інших міст України та інших країн до незабутніх історично важливих місць Перлини Поділля.

Для реалізації проекту засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій було розроблено велику кількість методичного та дидактичного матеріалу з використанням інтерактивних технологій та методик навчання, сучасного програмного забезпечення. Розглянемо далі оптимальні, з нашої точки зору, ресурси й сервіси Інтернет у для супроводу та підтримки вищеперерахованих етапів навчального проекту.

У процесі роботи над проектом було зібрано багато матеріалу. Він цікавий, пізнавальний, розвиваючий. Як поділитися своїми знаннями з іншими? Звичайно, допоможуть різні сервіси! Наприклад, для зберігання фотографій, їх обговорення та архівування, учні використали популярні веб-сайти, один з яких є фотосервісом Yahoo! — Flickr та Panoramio, де також створили фотогалерею цікавих місць рідного краю. Крім того, на сервісі БобрДобр була створена добірка закладок з теми проекту. Цей сервіс належать до групи призначених для зберігання закладок. Закладки дозволяли провести систематизацію отриманих у результаті пошуку матеріалів з метою подальшого їх використання без повторного пошуку. Це спрямовувало учнів на створення власних закладок з різноманітних тем у мережі Інтернет. І, звичайно, фотоальбом створювався за допомогою сервісу Picasa. Були використані також інші соціальні сервіси: Google Docs, Google Maps, Google Sites, Google-Blogger, для розміщення презентацій - SlideShare.

Під час реалізації проекту, учні навчилися користуватись сервісом Google Maps, на якому вони створили карту пам'ятників міста Вінниці та карту музеїв міста Вінниці, на яких відображено короткі відомості, адреси розташування, фотогалереї. Крім того, учнями розроблено маршрути проїзду до зазначених на карті місць від основних транспортних вузлів м. Вінниці: центрального та західного автовокзалів та залізничного вокзалу. Це дозволить будь-якому туристу, маючи при собі мобільний гаджет (планшет, смартфон тощо) вільно і швидко дістатись до потрібного місця.

Учнями розроблено та створено за допомогою сервісу Mindmeister інтерактивні карти знань (ментальні карти): «Музеї міста Вінниці», «Пам'ятники міста Вінниці», «Архітектура міста Вінниці», які містять гіперпосилання на фотосервіси, Вікіпедію та інші ресурси Інтернет. Усі зазначені вище карти знань містять назви музеїв, визначних місць, відомих постатей та

пам'яток архітектури, короткі історичні відомості, місце знаходження, фотогалереї, ціни на екскурсії, що дозволить усім бажаючим спланувати туристичний маршрут і ознайомитись із основними визначними місцями нашого міста засобами глобальної мережі. Проект містить велику кількість цікавих, пізнавальних мультимедійних презентацій з використанням інтерактивних елементів, які розроблено за допомогою тригер-технологій.

У процесі реалізації проекту учні:

- оволоділи навичками роботи в сучасних соціальних сервісах з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, а також програмним забезпеченням компанії Microsoft;
- набули навичок формулювати, висловлювати та доводити власну думку, робити вибір і пояснювати позицію;
- навчилися опрацьовувати велику кількість сучасної та архівної інформації;
- вдосконалили навички пошуку інформації, вміння аналізувати її;
- підвищили рівень знань з історії рідного краю, англійської мови, інформатики, географії, історії України;
- сформували навички спільної колективної роботи з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- навчилися систематизувати та класифікувати великий обсяг теоретичного матеріалу і представляти його у вигляді ментальних карт;
- удосконалили навички аргументовано доводити власну думку, вміння ілюструвати ідеї, думки, дослідження, висновки;
- отримали знання і вміння використовувати відповідний етикет електронного спілкування.

Водночас з тим необхідно відзначити і низку труднощів, які виникають у процесі використання соціальних сервісів Інтернету в проектній діяльності учнів:

- потреба в сучасних комп'ютерах і високошвидкісному каналі зв'язку, а також спеціальній підготовці учнів і викладачів спільної роботи;
- низький рівень розуміння значення колективної творчості, в процесі роботи;
- відсутність уміння критично переосмислювати зібраний матеріал;
- відсутність навичок мережевого спілкування;
- відсутність навичок роботи в команді;
- відсутність умінь використання чужих напрацювань і створення на їх основі матеріалів, які були б корисні іншими членами спільноти;
- проблема довіри до інформації;
- труднощі вираження емоцій за допомогою текстового каналу комунікації;
- проблеми, пов'язані з особистими даними, інтелектуальною власністю, авторським правом і т. ін.

Висновок. Отже, використання сучасних програмних засобів та засобів телекомунікацій дозволяє підвищити інтерес учнів до творчої діяльності. А за допомогою методу проектів відбувається підвищення інтересу до предмету, розвиток самостійності, інформаційних умінь, дослідницьких якостей, а також виявлено проблемні моменти, які потребують подальших досліджень. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології повністю забезпечують реалізацію принципів дидактики. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє значно розширити можливості навчального процесу.

Література:

1. Гевал П. Інформаційні технології в навчальному процесі / П. Гевал // Завуч. — 2002. — № 10. — С. 5-6.
2. Дементієвська Н. П. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів / Н. П. Дементієвська, Н.В. Морзе // Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць / За ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука. — К.: Атіка, 2005. — С. 76-95.

3. Морзе Н. В. Intel. Навчання для майбутнього / Н. П. Дементієвська, Н. В. Морзе. — К.: Нора-прінт, 2005. — 528 с.

У статті на прикладі телекомунікаційного навчального проекту «Вінниця — туристична перлина Поділля» розглянуто можливості використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у проектній діяльності учнів, охарактеризовано різноманітні соціальні сервіси та програмні продукти для організації спільної роботи учнів та відображення її результатів.

Ключові слова: телекомунікаційний навчальний проект, інформаційно-комунікаційні технології, проектна діяльність, туризм, Вінниця.

В статье на примере телекоммуникационного учебного проекта «Винница — туристическая жемчужина Подолья» рассмотрены возможности использования средств информационно-коммуникационных технологий в проектной деятельности учащихся, охарактеризованы различные социальные сервисы и программные продукты для организации совместной работы учеников и отражение ее результатов.

Ключевые слова: телекоммуникационный учебный проект, информационно-коммуникационные технологии, проектная деятельность, туризм, Винница.

In the article on the telecom training project «Vinnitsa — tourist pearl Podillya» the possibilities of the use of ICT in project activities students described a variety of social services and software products for organizations working together students and display the results.

Keywords: telecommunications training program, information and communication technologies, the project activity, tourism, Vinnitsa.

УДК 477(47) («16-17»)

Я.М. Крапивний
м. Київ, Україна

ІДЕЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У СПАДЩИНІ РЕЛІГІЙНИХ ДІЯЧІВ ЧЕРНІГІВЩИНИ XVII-XVIII СТ.

Постановка проблеми. На початку XVIII — XIX ст. стає очевидним, що територія Чернігівщини — другий осередок розвитку педагогічної освіти в регіоні після Києва. Відбувається зародження перших духовних закладів, що здійснюють просвітницьку роботу та займаються підготовкою молодшого покоління до педагогічної діяльності. Відсутність чи малодоступність освіти в той час сприяла негативним процесам, зокрема, міграції молоді за кордон у пошуках просвітництва. Потрібно звернути увагу на суспільно-політичні труднощі, а саме: у XVIII ст. територія Чернігівщини належала Російській імперії і ця обставина поклала відчутний відбиток на розвиток освіти в цьому регіоні. Однак, основним поштовхом до розростання закладів просвітництва було й те, що у другій половині XVII ст., після смерті Б. Хмельницького, гетьманська столиця переноситься до Батурина, а через невеликий проміжок часу — до Глухова. В свою чергу традиційний політичний український центр — м. Київ у Гетьманщині перетворюється на периферію, а Чернігівщина майже на століття стає центром українського державотворення [1, с. 2]. Як стверджує О. Лавріненко, на землях Чернігівщини, починаючи з другої половини XVII ст., утвердилися славетні династії могутніх та багатих козацьких старшин — Лизогубів, Дуніних-Борковських, Полуботків, які вбачали майбутнє свого народу у розвитку науки, освіти, в просвітництві [2, с. 121]. Підйому та розквіту освіти сприяло високоосвічене духовенство. Оскільки Чернігівські архієпископи володіли найбільшою в Гетьманщині єпархією, їм імпонувало мати свою резиденцію в місті, Чернігові. Таким чином на території Чернігівщини в період XVIII-XIX ст. існувала розгалужена мережа духовних закладів, що здійснювали підготовку вчителів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Дослідженню означеної проблематики присвячено чимало праць відомих науковців: Н. Ципляк, С. Мащенко, О. Тарасенко